

Çagalarymız ölüär, siz tomaşa edýärsiňiz

Category: Kitapcy, Medisina, Psihologiya

написано kitapcy | 23 января, 2025

Çagalarymız ölüär, siz tomaşa edýärsiňiz ÇAGALARYMYZ ÖLÝÄR,
SIZ TOMAŞA EDÝÄRSIÑIZ



Professor Loren Mošer...

Amerikaly psihiatrist.

Bakalawr derejesini Stanford universitetinden, medisina işgäri derejesini Garward universitetinden aldy. Yel universitetinde işledi. Ençeme ýyllap ABŞ-nyň döwlet ruh saglygy institutynyň direktory bolup işledi. "Şizofreniýa býulleterenini" döretdi. Yüzden gowrak ylmy ylmy-populýar makalalary ýazdy...

Döwrüň gegemonlyk sürüyän psihiatrik tärlerine we bejergisine gönükdirilen dermanlara barha artýan garaşlylyga garşıy çykdy. 90-njy ýyllarda mung zol-zol ýazýan makalalarynda agzap başlady welin, wezipesinden boşadyldy...

Ol şonda-da yza tesmedi. Otuz ýyllap agza bolan ABŞ-nyň Psihiatriýa bileleşiginiň we Psihofarmakologiýa birleşiginiň agzasy bolmagyň mundan beýläk özüne bolan "ýigrenç duýgusyny" göteryändigini aýtmakdan çekinmedi:

" – Psihiatriýa doly diýen ýaly derman öndüriji şereketler tarapyndan satyn alyndy."

Dr. Mošeri ynjalykdan gaçyran bu kirli gatnaşygyň psikiatriýa ulgamyna aralaşan weýran ediji täsiridi, psihatrlaryň köpüsiniň adamlary sosial-sferalaýyn şartler bilen bitewilikde

görmeýänligidi.

Ol psihiatriýanyň has aňyrdan gelýän düýpli döreýiň sebäbiniň bardygyny bilyärdi. Derman senagatyna garşy çykanokdu. Emma himikatlaryň giň gerimli we nädogry peýdalanyşyna dowam etjek kärinde mundan beyläk işläsiniň gelmeýändigini aýtdy:

“ – Pul, syýasat we bilim meselelerinde hakykatdan daşlaşmaň, her birini bolşy ýaly görkeziň, dogruçyl-dürs boluň...”

■ **“STOP DSM”**

Dünýädäki birentek psihiatrist, ABŞ tarapyndan taýýarlanan “gollanma kitaplara” seredip, derman ýazyp berýär!

1952-nji ýyl Psihologiyany klinika baglan we ABŞ-nyň Psihiatriýa bileleşigi tarapyndan taýýarlan “Ruhý näsaglyklaryň diagnozy we statistiki gollanmasy” (DSM) ruhy hassalyklara bolan düşünjänin gerimini giňeltdi.

Ilkinji gollanma kitabynda 108 sany kategoriýa bar bolan bolsa, 1980-nji ýylда neşir edilen üsti ýetirilen dördünji neşirde 410 sany kategoriýa bardy. 2013-nji ýıldaky bäsiniji gollanmada kategoriýalaryň sany iki esse artdy!

Her täze “gollanma kitap” çykandan soňra “täze ruhy näsaglyklary” seljermezden kabul edip bejerji ýazyp berýänlere garşy 2011-nji ýylда Fransiýada, Italiýada, ABŞ-da, Argentinada, Braziliýada, Belgiýada “Stop DSM” hereketi döredildi.

Hereketiň öňbaşçylaryndan psihiatrist professor Gerard Pommier 2014-nji ýylда Parižde kärdeşlerine şeýle seslendi:

“ – Gündelik durmuş meseleleriniň (hatda söýgi gatnaşyklarynyňam) näsaglyga öwrülmegi üçin goýulýan nädogry diagnozlaryň zyýanyny görkezmeli diýen karara geldik...

Hiç bir ylmy tutarygy bolmadyk we gitdigisaýy has bulaşyk we howuňy basyjy tokaýa meňzeýän bu epidemiologik gollanmasy bilen ne-hä talyplaryň gowy ylym biljegine, ne-de mugallymlaryň göwnejajý formasiýa berip biljegine ynandyk...

“ – Şäherlerdäki lukmanlaryň derman paýlaýjysynyň derman öndürüji şereketleriň wekiline öwrülendigine, çünkü hemme ýerde kesel görýän bu gollanmanyň adamy gorka düşürýändigine göz ýetirdik...

“ – Soň yza dolanmak mümkün däl weýrançylyk howpy bilen ýüzbe-

ýüz bolandygymyzy duýmakda gijä galandygymyz hakykat..."
Ýeri... Bu "yzygiderli derman berme" derejesine nähili gelindi?

■ **YÜZLEŞMÄGE MEJBURDYRYS**

Rokfelleriň pikiriçe "aň gigienasy"!

Türkiýede medisina maksatnamasyny taýýarlan Rokfeller toparyndan Dr. Alan Gregg (1890-1957) ýigrimi ýyllap "Rockefeller" fondunuň medisina ylymlarynyň esasy ugrunda başlyklyk etdi.

Rokfelleriň psihiatriýa strategýasyny durmuşa geçirdi:

- 1931-1944-nji ýyllarda medisina fakultetlerinde psihiatriýany okuw maksatnamasyna aldyrdy... (Ýurdumyzda psihiatriýa Bölümü ilkinji gezek Rokfelleriň puly bilen gurulan Ankara uniwersitetiniň binýadynда 1945-nji ýlda açyldy.)
- 40-njy ýyllarda başlangyç ylmy-barlag merkezlerini gurdy...
- Hassahanalara, okiw jaýlaryna, sndlara we sosial hyzmatlar pudagyna psihiatriýany aralaşdyrdy...

Dr. Gregg derman senagatyna goşan goşandy üçin "Lasker" baýragyna mynasyp boldy.

Onuň psihiatriýa tejribesiniň "beýnisi" ABŞ boldy. Döreden "diagnoz inflýasiýasy" bilen dünýäde depressiýa garşıy dermanlaryň söwdasyny ýokarlandyrды.

Meselem... Türkiýede 2000-nji ýlda 11 million guty antidepressiýa dermanlary ulanyldy. Bu görkeziji 2018-nji ýlda 55 million guta ýetdi.

Bu dermanlaryň döredýän goşmaça täsiri nähili? Bularы hiç agzamalyňmy? Kapitalistik medisina garaýsyny hiç aýyl-saýyl etmäliňmi, seljermäliňmi?

Heniz şu hepdäniň içinde:

- Psihiatriýa bejergisini alan Ankara uniwersitetiniň medisina fakultetiniň talyby on dokuz ýaşly N.G. öz jayna kast etdi.
- Psihiatriýa bejergisini alan Stambul uniwersitetiniň Edebiýat fakiltetiniň talyby ýigrimi ýaşly S.Ü. öz jayna kast etdi.

Türkiýede günde azyndan on adam öz jayna kast edýär!

Bu jemgyýetçilik ruhy ýaranyň üstünde durmaly dälmi? Adamy, adamzady kimler gorpa itekleýär?

Meseläniň ykdysady taraplaryny ara alyp maslahatlaşmaly.

Meselenäniň syýasy-medeni taraplaryny ara alyp maslahatlaşmaly.

Emma.

Gürrüňsiz meseläniň medisina taraplaryny-da ara alyp maslahatlaşmalydyrys.

Sferalaýyn şereketleriň baş-üç günlük-bir hepdilik gezelenç howasynda gurnaýan badyhowa medisina konferensiýalary bu meseläni çözmeýär, gaýtam çuňlaşdyryar...

Soner YALÇYN.

10.01.2020 ý, "Sözcü" gazeti.

Terjme eden: Guwanç MÄMILIÝEW,
Stambul uniwersitetiniň talyby. Medisina